

דו"ח: מישורי הלס - המערכת האקולוגית האומללה בישראל

צפריר רינת

הגורמים לפגיעה באדמת הלס

- יישובים חדשים
- בנייה לא מוסדרת במגזר הבדואי
- רעיית צאן מוגברת
- מפגעי פסולת ושפכים
- פעולות ייעור של הקרן הקיימת

בעלי חיים בסכנת הכחדה

- רץ המדבר, חבורה, הירבוע הגדול
- צמחים בסכנת הכחדה
- אירוס הנגב, אירוס שחום, שום קולמן

חבורה. בסכנת הכחדה. צילום: אסף מירוז

מצטמק בשנים האחרונות בעקבות הרחבת יישובים חדשים והתפשטות נרחבת של יישובים בדואים לא מוסדרים. רק לאחרונה אישרה המועצה הארצית לתכנון ובנייה הקמת עשרה יישובים חדשים באזור ערד וכן עיר חרדית חדשה. חלק מיישובים אלה ייבנה על שטחי לם בעלי חשיבות אקולוגית. גם פעולות ייעור של הקרן הקיימת פגעו במישורי הלס ושינו את הנוף הטבעי. אחת ההמלצות המרכזיות בדו"ח היא להכריז על לפחות 10% משטחי הלס בצפון הנגב כשמורות או כבעלי מעמד מוגן.

שבע, או מכרסם מסוג הירבוע הגדול והצמחים אירוס שחום, אירוס הנגב ושום קולמן. במישורי הלס גם מינים רבים של עופות הדוגרים על הקרקע, ובהם רץ המדבר וחבורה, שגם הם בסכנת הכחדה. מלבד היותם יעד לנופשים ומיטיילים רבים, אזורי הלס משמשים גם כשטחים לחקלאות מסורתית של הבדואים. הם מספקים להם צמחי מרפא רבים, שייתכן ובעתיד ניתן יהיה להפיק מהם תרופות. בנוסף, יש לשטחים אלו חשיבות רבה בוויסות שיטפונות. בדו"ח החדש נכתב כי שטחים

הם משתרעים מרצועת עזה ועד אזור ערד ובאביב מכסה אותם מרכז מרהיב של פריחה, המושך אלפי מטיילים. אלו הם מישורי הלס, שבעקבות האיומים הנשקפים להם, בחברה להגנת הטבע מגדירים אותם כמערכת האקולוגית האומללה ביותר בישראל. דו"ח חדש של הארגון קורא להכריז על חלק מהם כשטחים מוגנים ולצמצם את היקף הפיתוח והבנייה המאיימים עליהם. הדו"ח החדש נכתב על ידי האקולוג ד"ר אמיר פרלברג, מיני רון המומחית לצמחים, ובסיועו של אלון רוטשילד מהחברה להגנת הטבע. מחבריו מעריכים שכיום רק 4% משטחי הלס בנגב מוגנים. מישורי הלס עשויים קרקע שנוצרה מאבק שנע לפני אלפי שנים מאזור סיני, צפון אפריקה ושקע בצפון הנגב. באביב מתמלאים המישורים בפריחה עשירה. יש בהם יחסי גומלין מורכבים בין בקטריות, פטריות, אצות ומינים רבים של צומח וחי, כמה מהמינים הנדירים ביותר של צומח וחי בישראל, ובהם כמה שאינם קיימים בשום מקום אחר בעולם ונמצאים בסכנת הכחדה. למשל, הלטאה "שנונית באר